

شورای عالی حوزه علمیّه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیّه خواهران

مدرسه علمیّه طوبی

شهرستان بهبهان

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

ازدواج موقت در قرآن و روایات و پیامدهای اجتماعی آن

استاد راهنما

سرکار خانم طاهره حرّی

استاد داور

حجّت الاسلام والمسلمین آقای مصطفی محبّی

پژوهشگر

فاطمه باج

تابستان ۱۳۹۵

شورای عالی حوزه علمیّه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیّه خواهران

مدرسه علمیّه طوبی

شهرستان بهبهان

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

ازدواج موقت در قرآن و روایات و پیامدهای اجتماعی آن

استاد راهنما

سرکار خانم طاهره حرّی

استاد داور

حجّت الاسلام والمسلمین آقای مصطفی محبّی

پژوهشگر

فاطمه باج

تابستان ۱۳۹۵

تحمیدیه

الحمد لله الذي لم يخلق السموات وما في الله من ربه الحمد في الآخرة وهما الحكيم الخبير؛

حمد (و ستایش) مخصوص خداوندی است که تمام آن چه در آسمان ها و زمین است از آن اوست و (نیز) حمد (و

سپاس) برای اوست در سرای آخرت و او حکیم و آگاه است.

راه کارهای عملی

- لزوم تدوین و ارائه‌ی یک صورت برداری دقیق و علمی از پیشینه و فلسفه‌ی وجودی متعه و نکاح موقت برای مردم .
- ضرورت برنامه‌ریزی جهت آموزش همگانی خانواده‌ها و شناخت مسائل حقوقی متعه ، بازتاب-ها به آثار مترتبه بر آن از طریق رسانه‌های جمعی و گروهی و محافل و مراکز فرهنگی و آموزشی (دانشگاه‌ها ، فرهنگ‌سراها و ...).
- پیش بینی ایجاد مکانیسم‌ها و نهادهای متعدد مشورتی ، آموزشی ، الگویی و اجرایی در این ارتباط برای خانواده‌ها و به ویژه ، پسران و دختران .
- به روز کردن قوانین و مقررات مربوط به نکاح موقت و تدوین و تنظیم آیین نامه‌های اجرایی مربوطه و ایجاد بستری مناسب در جامعه برای تحقق عینی و روزافزون آن .
- ترویج علمی ، اخلاقی و فرهنگی « فرهنگ متعه » در بین خانواده‌ها ، پسران و دختران و تغییر روزافزون ذهنیت‌های بدبینانه‌ی آنها نسبت به پدیده‌ی حقوقی ، شرعی ، عرفی و قانونی متعه .
- ایجاد تسهیلات ویژه‌ی مالی ، حقوقی و فرهنگی متعدد ، به منظور تشویق و حمایت از راه‌کار شرعی و قانونی تنظیم روابط مردان و زنان (نکاح موقت) در جهت ساماندهی مناسب فی ما بین آنها .
- ترویج و تبلیغ نقش و جایگاه نکاح موقت در تنظیم مناسب و سالم روابط مردان و زنان جامعه و اهمیت آن در کاهش فساد و نابهنجاری‌های اخلاقی و عنداللزوم ، برپایی همایش‌ها ، کنفرانس‌ها و کارگاه‌های علمی و عملی آموزش جهت بررسی و تبیین روزآمد این واقعیت و پدیده‌ی اجتماعی .

خاتمه و نتیجه گیری

ازدواج موقت از مباحث اصلی اختلافی میان فقه و شیعه و فقه اهل سنت است . مهم ترین دلیل علمای امامیه علاوه بر آیه ی ۲۴ سوره ی نساء ، روایت متواتر از امامان معصوم (علیهم السلام) است و در زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) مرسوم بوده و هیچ منعی از سوی آن حضرت صادر نشده است . در زمان ابوبکر و مدتی در زمان خلافت عمر این ازدواج رواج داشت ، ولی عمر آن را حرام اعلام کرد و مرتکبین آن را به سنگسار تهدید کرد . بنابر اشاره ی قرآن به متعه « مَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ » (نساء / ۲۴) و فقدان هر گونه حدیث نبوی صریحی مبنی بر ممنوعیت این سنت ، فتوای عمر فاقد مشروعیت است و شیعه بر این اساس به جواز آن اعتقاد داشته و بر آن استدلال نموده است .

و از آنجایی که احکام صادره از سوی شارع مقدس به صلاح انسان و جامعه می باشد لذا ازدواج موقت اگر از مسیر اصلی خود منحرف نشود دارای آثار مثبتی برای فرد و جامعه می باشد .

فهرست منابع و مآخذ

- کتب

* قرآن

۲. امینی ، عبدالحسین ، ترجمه الغدير ، چاپ دوم ، قم ، بی نا ، ۱۳۷۲ .
۳. امامی ، سید حسن ، حقوق مدنی ، تهران : دارالکتب الاسلامیه ، ۱۳۴۲ .
۴. ابن بابویه ، محمد بن علی ، من لا يحضره الفقيه ، ج ۳ ، تهران : کوير ، ۱۳۸۳ .
۵. باقر زاده ، فرهاد ، فرهنگ لغت عمید ، بی جا ، اشجع ، چاپ اول ، ۱۳۸۹ .
۶. بهشتی ، محمد ، آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن ، ج ۵ ، قم : مؤسسه چاپ زیتون ، ۱۳۷۸ .
۷. جعفری ، یعقوب ، تفسیر کوثر ، ج ۲ ، قم : مؤسسه انتشارات هجرت ، ۱۳۷۶ .
۸. حرّ عاملی ، محمد بن الحسن ، وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، قم : ذوی القربی ، ۱۳۸۷ .
۹. دهخدا ، علی اکبر ، لغتنامه دهخدا ، بی جا ، بی نا ، چاپ دوم ، ۱۳۷۷ .
۱۰. راغب اصفهانی ، حسین بن محمد ، المفردات فی غریب القرآن ، بیروت : دارالعلم الداشامیه ، ۱۴۱۲ ق .
۱۱. رشید رضا ، محمد ، تفسیر المنار ، ج ۵ ، بیروت ، بی نا ، ۱۳۹۳ .
۱۲. رضوی ، مرتضی ، جامعه شناسی متعه ، بی جا ، انتشارات مؤلف ، ۱۳۸۶ .
۱۳. ربّانی گلیپایگانی ، علی ، محاضرات ، مترجم : عبدالرحیم سلیمانی بهبهانی ، قم : مرکز مدیریت حوزه علمیه ، ۱۳۹۲ .
۱۴. شرف الدّین عاملی ، سید عبدالحسین ، اجتهاد در مقابل نصّ ، ترجمه : حجه الاسلام دوانی ، چاپ هشتم .
۱۵. شرف النووی ، یحیی ، شرح صحیح مسلم ، بیروت ، بی نا ، ۱۴۲۵ .
۱۶. صفایی ، حسن و اسدالله ، امامی ، مختصر حقوق خانواده ، تهران : میزان ، چاپ هشتم ، ۱۳۸۴ .
۱۷. صفی زاده ، فاروق ، متعه (صیغه‌ی موقت) و آثار اجتماعی آن ، تهران : ایران جم ، ۱۳۹۲ .
۱۸. طبرسی ، فضل بن حسن ، تفسیر مجمع البیان ، ج ۵ ، ترجمه : حسین نوری همدانی ، تهران : فراهانی ، بی تا .

۱۹. طباطبایی ، محمدحسین ، المیزان فی تفسیرالقرآن ، ج ۴ ، ترجمه : محمدباقر موسوی همدانی ، قم : جامعه مدرسین حوزه علمیّه قم انتشارات اسلامی ، چاپ پنجم ، ۱۳۷۴ .
۲۰. طاهری ، حبیب الله ، نکاح منقطع ، ج ۵ ، قم ، بی نا ، ۱۳۷۴ .
۲۱. قرشی ، علی اکبر ، قاموس قرآن ، ج ۶ ، چاپ هشتم ، تهران : دارالکتب الاسلامیه ، ۱۳۷۱ .
۲۲. فخر رازی ، تفسیر کبیر ، تهران ، بی نا ، چاپ دوم ، بی تا .
۲۳. کاتوزیان ، ناصر ، دوره حقوق مدنی - خانواده ج ۱ (نکاح و طلاق) ، بی جا ، شرکت سهامی ، ۱۳۹۰ .
۲۴. کاشانی ، فیض ، تفسیر الصافی ، ج ۱ ، بیروت ، بی نا ، ۱۳۹۹ق .
۲۵. کلینی ، محمدبن یعقوب ، فروع کافی ، ابواب المتعه ، قم : دارالحديث ، ۱۴۲۹ق .
۲۶. لطفی ، اسدالله ، حقوق خانواده ، ج ۱ ، بی جا ، خرسندی ، چاپ اول ، ۱۳۸۹ .
۲۷. مهدوی فرد ، محمد ، پیوند کوتاه ، ج ۲ ، بی جا ، نشر جمال ، ۱۳۸۸ .
۲۸. معین ، محمد ، فرهنگ معین ، ج اول ، بی جا ، انتشارات زرین ، ۱۳۸۸ .
۲۹. موسوی زنجان رودی ، مجتبی ، ازدواج موقت و اثر آن در اصلاح جامعه ، تهران : حافظ نوین ، ۱۳۷۱ .
۳۰. مصطفوی ، حسن ، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم ، ج ۱۲ ، تهران : بنگاه ترجمه و نشر کتاب ، ۱۳۶۰ .
۳۱. **مطهری ، مرتضی ، نظام حقوق زن در اسلام ، تهران : صدرا ، ۱۳۵۳ .**
۳۲. میرخانی ، عزّت سادات ، مرزشناسی در ازدواج موقت ، چاپ ۱۱ ، تهران : کتاب زنان ، ۱۳۸۰ .
۳۳. مقداد ، فاضل ، کنزالعرفان ، ج ۲ ، سید مرتضی علم الهدی ، بی جا ، الانتصار ، ۱۳۷۵ .
۳۴. موسوی خمینی ، روح الله ، تحریرالوسیله ، ج ۳ ، ترجمه : محمدباقر موسوی همدانی ، بی جا ، دارالعلم ، ۱۳۹۱ .
۳۵. _____ ، توضیح المسائل فارسی ، مشهد ، بی نا ، ۱۹۷۷م .
۳۶. مکارم شیرازی ، ناصر ، تفسیر نمونه ، ج ۳ ، تهران : دارالکتب الاسلامیه ، ۱۳۷۱ .
۳۷. مجلسی ، محمد باقر ، بحارالانوار ، ج ۱۰۰ ، ح ۱۴ ، قم : دفتر انتشارات اسلامی ، ۱۳۸۵ .
۳۸. محمود ، محمدهادی بن معین الدّین ، ج ۱ و ۲ ، محقق : علی فاضلی ، الوافی ، قم : دارالحديث ، ۱۳۸۸ .
۳۹. نوری ، میرزا حسن ، مستدرک الوسائل ، ج ۱۴ ، چاپ دوم ، قم : سازمان تبلیغات و انتشارات اسلامی ، ۱۳۸۹ .
۴۰. **جعفر ، سبحانی ، ازدواج موقت حکمتها و ضرورتها .**

۴۱. محمد اکبر ، محقق ، اهداف ازدواج موقت در قرآن (مقاله) .
۴۲. فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان ، کتاب زن ، سال هفتم ، ۱۳۸۴ ، ش ۲۷ .
۴۳. حسین ، قزوین ، حقوق و احکام ازدواج موقت
۴۴. منصور ، رمضان خوانی ، انتخاب همسر ، سازمان تبلیغات اسلامی ، ۱۳۶۹ .

— سایت

۴۵. پایگاه اطلاع رسانی دفتر آیت الله مکارم شیرازی ، معنی واژه و اصطلاحات فقهی .
۴۶. عسکری ، مرتضی ، ازدواج موقت ، مجمع علمی اسلامی - مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه‌ی اصفهان .
۴۷. سایت اندیشه قم ، مقاله ازدواج موقت آری یا خیر .
۴۸. سایت تبیان
۴۹. سایت راسخون
۵۰. پایگاه اطلاع رسانی حوزه

— نرم افزار

۵۱. جامع تفاسیر نور
۵۲. جامع احادیث